

Inhoudsopgave	Pag.
1. Voorwoord	3
2. Inleiding	5
3. Organisatie	7
4. Herijking van het provinciaal subsidiebeleid	9
5. Uitgevoerde projecten in 2009	11
a. Belastinginvullers	11
b. Deskundigheidsbevordering	12
c. Lokaal in de steigers 2008 – 2009	12
d. Vrijwillige ouderenadviseur (VOA)	13
e. Opfriscursus veilig deelnemen aan het verkeer	13
f. Onderzoek Imago en achterban ouderen in Fryslân	13
g. Onderzoek Woningbouw senioren in Fryslân	14
h. Onderzoek Gezondheid ouderen in samenwerking met het UMCG	14
i. Shared space: Respect in plaats van regels	15
6. Slotopmerkingen	17
7. Financieel jaarverslag 2009	19
8. Projecten 2011	23

Voorwoord

In 2005 is de Stichting Friese Ouderenbonden (SFO) opgericht. Nog een jonge club dus. En toch kan in 2010 het eerste lustrum gevierd worden. Valt er dan iets te vieren zult u zich afvragen. Jazeker. Er is in de afgelopen jaren hard gewerkt om de belangen van ouderen in Fryslân voor het voetlicht te brengen. Dat werpt inmiddels zijn vruchten af. De SFO is op provinciaal niveau een begrip geworden. Herkenbaar als belangenbehartiger van de gezamenlijke en individuele belangen van ouderen. Dit gaat natuurlijk niet vanzelf. In 2009 zijn veel inspanningen verricht om de gestelde doelen te bereiken.

De drie ouderenbonden in Fryslân, ANBO, PCBO en KBO zetten zich in om "hun" SFO goed te laten functioneren. In het jaarverslag treft u dat ondermeer aan in de verslaglegging van de projecten en het financieel verslag. Dit geeft een goed beeld van de inspanningen en activiteiten die in het verslagjaar zijn ondernomen. De inzet en het enthousiasme, vooral van het kader van de SFO, was bewonderenswaardig en verdient meer dan een compliment. Zonder onze actieve mensen kunnen wij nooit die slagkracht ontwikkelen. Allemaal vrijwilligerswerk dat aan het bestuur telkens weer een extra motivatie geeft.

Veel bestuurlijke aandacht is besteed aan het door de provincie Fryslân opgezette onderzoek over het samengaan of het inniger samenwerken tussen een aantal maatschappelijke organisaties in Fryslân op het terrein van zorg en welzijn. Het onderzoeksrapport hierover 'Gearwurkje mei en yn blans' is medio 2009 aangeboden aan het provinciaal bestuur. Een besluit hierover en het trekken van lijnen naar de toekomst moet nog plaatsvinden. Tussentijds zijn een aantal politieke onderwerpen heel actueel geworden die deze besluitvorming raken.

De provincies, dus ook de provincie Fryslân, werden geconfronteerd met stevige bezuinigingen en een discussie over de toekomstige taken van de provincies. Deze discussies en vooral de uitkomsten ervan, zijn voor de SFO cruciaal. Enerzijds omdat de subsidie in de toekomst door de bezuinigingen minder vanzelfsprekend is. Anderzijds kan, door een aantal taken te schrappen, het provinciaal netwerk voor dit soort activiteiten wel eens verdwijnen. Het laat zich raden dat de SFO in deze discussie zich niet onbetuigd laat daar, gezien onze aanpak en activiteiten, juist het provinciaal niveau een onmisbare schakel is. Samen met de andere betrokken organisaties heeft dit veel overleg gevraagd, ook met de provinciale politiek. Deze gesprekken zijn in verschillende rondes, zowel met de Statenfracties als met de gedeputeerde gevoerd. Het komend jaar 2010 zal meer duidelijkheid opleveren. Omdat wij van nature optimistisch zijn blijven wij goede hoop houden voor de toekomst. Nu maar afwachten of die hoop bewaarheid wordt.

Dit zijn ontwikkelingen die haaks staan op de noodzaak om flinke stappen vooruit te zetten op verschillende terreinen van participatie, integratie, zorg en welzijn voor de Friese ouderen. De kans op stagnatie is aanwezig maar niet wenselijk. Er was en is dus veel werk aan de winkel. Het is de inzet meer dan waard. Als SFO en ouderenbonden kunnen wij veel op eigen kracht, maar voor een aantal kaders blijft subsidie onontbeerlijk om datgene te blijven doen wat bijdraagt aan het welbevinden van ouderen in onze provincie.

Thomas Swart
voorzitter

Inleiding

2009 is voor de SFO het jaar geweest waarin voor een nieuwe opzet werd gekozen om de slagvaardigheid van de stichting te vergroten en adequater te kunnen werken. Samen met de achterban, de ANBO, de PCBO en de KBO werden de eerste stappen gezet naar een professioneler organisatie. Om de continuïteit in het bestuur en de uitvoering van projecten te kunnen waarborgen, werd een onafhankelijk voorzitter benoemd in de persoon van de heer Thomas Swart. Dit heeft geleid tot een discussie omtrent doelmatigheid en slagvaardigheid van de organisatie.

In het kader van een brede belangenbehartiging voor alle ouderen in Fryslân werden projecten opnieuw onder de loep genomen en werd gekeken naar de nuttige effecten die de projecten in de afgelopen jaren hebben gehad op het ouderenbeleid in de provincie Fryslân. In een takendiscussie werden eerste aanzetten gegeven over de kerntaken van de SFO en de wijze van samenwerking met andere organisaties, die op hetzelfde gebied hun activiteiten uitvoeren of die raakvlakken met de SFO hebben.

Samenwerking met andere maatschappelijke organisaties is ook binnen het werkgebied van de SFO in de belangenbehartiging van ouderen in de provincie Fryslân vaak wenselijk om de gestelde doelen en resultaten te behalen. Ook in 2009 heeft de SFO in een aantal projecten nauw samengewerkt met andere provinciale maatschappelijke organisaties. Zo werd bij de uitvoering van het project 'Lokaal in de Steigers' in het voorjaar van 2009, nauw samengewerkt met het Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden (FSU) en het Friese Projectoverleg Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Verder werd in dit project ook nauw samengewerkt met Partoer, Centrum voor Maatschappelijke Ondersteuning te Leeuwarden en met de lokale afdelingen van de drie bonden.

Het project 'Lokaal in de Steigers' was een project uit het subsidiejaar 2008, dat was voorbereid in dat jaar en verder werd uitgevoerd in het voorjaar van 2009. Het samenwerkingsproject werd in 2008 georganiseerd ten behoeve van een betere belangenbehartiging voor de Friese ouderen, mensen die mee willen werken aan een betere mondigheid op het sociale gebied van ouderen in Fryslân. Per abuis werd het in 2008 gereserveerde geld voor dit project aan de provincie Fryslân geretourneerd. Het voorval heeft een nadelige invloed gehad op de financiën van de SFO voor de projecten in het jaar 2009 en de reserves van de SFO nadelig beïnvloed.

2009 is een jaar geweest van overleg over de toekomst van de SFO. Er is veel overleg gevoerd met betrekking tot een samengaan of een samenwerking met andere maatschappelijke organisaties in Fryslân. Aan het einde van 2009 was er nog weinig vordering te melden.

Eén van de opgevoerde projecten in het subsidiejaar 2009 was:

Onderzoek naar de wensen en behoeften van ouderen in Fryslân. Dit project beoogde een onderzoek onder een representatieve groep uit de Friese ouderen, teneinde het beleid van de SFO in de komende jaren beter af te kunnen stemmen op de wensen en behoeften van de ouderen in de Friese samenleving. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Partoer CMO Fryslân. Omdat bij een eerste verkenning van een kwalitatief onderzoek Imago en Achterban onder de Friese ouderen al snel bleek dat het aangevraagde subsidiebedrag van € 5000,- voor dit onderzoek niet genoeg zou zijn, werd overleg gepleegd met de provincie Fryslân en Partoer CMO Fryslân. De uitkomst van dit overleg heeft er toe geleid om in 2009 het onderzoek voor te bereiden en het in 2010 uit te voeren waarbij een nieuwe subsidie kon worden aangevraagd en er gezocht zou worden naar partners die het onderzoek mee zouden gaan bekostigen en invullen. Vanuit de ANBO gewest Fryslân werd een bedrag van € 10.000,- toegezegd mits de vraagstelling van het onderzoek uitgebreid werd en met Partoer CMO Fryslân werden afspraken gemaakt voor de uitvoering van het onderzoek in 2010.

1. Organisatie

Vanaf 2005 werd het bestuur van de SFO gevormd door vertegenwoordigers van de besturen uit de drie gewestelijke ouderenbonden, de ANBO, de PCBO en de KBO. Al snel bleek dat wisseling in de besturen van één der gewestelijke ouderenbonden meteen ook ingrijpende wijzigingen tot gevolg had in het bestuur van de SFO. De continuïteit van het SFO-bestuur kon onvoldoende gewaarborgd worden door deze wisselingen, die te vaak tot consequentie hadden dat bij dergelijke wisselingen ook de bestuurders uit de SFO vertrokken. In 2009 werd een nieuwe opzet ingevoerd met betrekking tot het besturen van de SFO. Naast de bestuurlijke vertegenwoordigers uit de drie gewestelijke ouderenbonden werd een nieuwe onafhankelijke voorzitter benoemd. Met deze benoeming verwacht de SFO in de komende jaren een betere continuïteit in het bestuur en in het verlengde daarvan ook een betere slagvaardigheid te kunnen ontwikkelen.

Namens de SFO zijn kaderleden benoemd in een aantal cliëntenraden, besturen van zorginstellingen en het Zorgkantoor. Op lokaal niveau participeren veel kaderleden van ouderenbonden in besturen van de Stichting Welzijn Ouderen, seniorenraden, cliënten- en Wmo-raden. Om deze kaderleden op diverse terreinen goed te kunnen laten functioneren organiseert de SFO regelmatig bijeenkomsten met als hoofdthema 'deskundigheidsbevordering'. Ten behoeve van deze deskundigheidsbevordering heeft de SFO een overeenkomst afgesloten met Partoer CMO te Leeuwarden. Het betreft hier een faciliteren van het bestuur bestaande uit ondermeer een deskundige, financiële en secretariële ondersteuning.

In 2009 is meer ingezet op bekendmaking van promotie van projecten en de aanbidding van diensten via de website: www.stichtingfrieeseouderenbonden.nl.

De samenstelling van het stichtingsbestuur op 1 januari 2009 zag er als volgt uit:

Dhr. A. Sibma	voorzitter	PCBO
Mw. J. Eelkema-Brouwer	2 ^e voorzitter	PCBO
Dhr. J.F. Kloosterman	secretaris	ANBO
Dhr. L. Dol	penningmeester	ANBO
Dhr. J.S. Dijkstra	2 ^e penningmeester	KBO
Mw. M. Graafsma	bestuurslid	KBO

Vanuit de drie ouderenbonden is tevens een plaatsvervanger aangewezen.

Per 31 december 2009 was de samenstelling van het bestuur van de SFO als volgt:

Dhr T. Swart	voorzitter	
Mw. J. Eelkema-Brouwer	2 ^e voorzitter	PCBO
Dhr. J.F. Kloosterman	secretaris	ANBO
Dhr. L. Dol	penningmeester	ANBO
Dhr. J.S. Dijkstra	2 ^e penningmeester	KBO
Mw. M. Brandsma	bestuurslid	KBO
Dhr. A Sibma	bestuurslid	PCBO

2. Herijking van het provinciaal subsidiebeleid

Op 12 december 2007 besloten de provinciale staten van Fryslân dat er een onderzoek komt naar de mogelijkheden om te komen tot één organisatie gevormd door:

- Zorgbelang Fryslân
- Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden (FSU)
- Cultuur en ontspanningscentrum (COC)
- Fries Centrum voor Doven en Slechthorenden (FCDS)
- VG-Belangen Platform Fryslân
- Stichting Friese Ouderenbonden (SFO) en
- Landelijke Federatie Belangenvereniging (LFB Onderling Sterk)

De onderzoeksopdracht: het duidelijk maken wat de eventuele mogelijkheden en efficiëntievoordelen zijn van samengaan of samenwerking. En wat een samengaan of samenwerking betekent voor de financiële positie en huisvesting. Dit onderzoek is in 2008 van start gegaan en medio 2009 is het eindrapport over dit onderwerp uitgebracht.

Naar aanleiding van een eerste adviesrapportage; 'Samengaan maatschappelijke organisaties provincie Fryslân' stellen de gedeputeerde staten van Fryslân (GS) een bedrag van € 15.000,- beschikbaar aan Zorgbelang Fryslân om te komen tot een plan van aanpak voor het realiseren van een samenwerkingsverband Belangenbehartiging Zorg en Welzijn. GS volgen hierin het rapport, dat stelt dat het vormen van één organisatie niet het gewenste resultaat oplevert. Dit samenwerkingsverband moet gevormd worden door de eerder genoemde 7 maatschappelijke organisaties en voldoen aan de gestelde eisen.

De 7 maatschappelijke organisaties geven hetzelfde adviesbureau opdracht om de gevraagde aanpak van GS te onderzoeken en te formuleren. Het resultaat van dit onderzoek is vastgelegd in het advies: 'Gearwurkje en oanpakke mei en yn blans' met als ondertitel 'Contouren voor een duurzame samenwerking door maatschappelijke organisaties in de provincie Fryslân'.

Het advies schets een groeiscenario voor succesvolle toekomstige samenwerking en onderscheidt daarin 5 varianten:

1. samenwerken op facilitair gebied; servicebureau
2. samenwerken op facilitair en inhoudelijk gebied
3. samenwerken op facilitair, inhoudelijk en strategisch gebied
4. samenwerkingsverband Zorgbelang Fryslân en FSU
5. samengaan van alle betrokken maatschappelijke organisaties.

Het advies is in mei 2009 aangeboden aan de gedeputeerde staten van Fryslân en in juni 2009 aan de provinciale staten.

Gezien de verschillende varianten die geschetst worden en de keuzemogelijkheden daaruit, kan de SFO zich vinden in het advies.

Kort samengevat komt de reactie van de SFO op het volgende neer:

- de SFO is voor afstemming met andere organisaties op het gebied van projecten
- de SFO is bereid diensten af te nemen van nieuw te vormen samenwerkingsverbanden
- gezien de aard, structuur en karakter kan en wil de SFO zich niet binden aan samenwerkingsverbanden die verder gaan dan op facilitair, inhoudelijk en strategisch gebied.

Helaas kwam rond het uitbrengen van het rapport de problematiek in een heel andere bedding terecht. De Nederlandse provincies, dus ook Fryslân, geven gevolg aan het rapport Ladders dat er voor pleit dat de provinciale besturen hun taken op sociaal-maatschappelijk terrein overdragen aan onder meer de Nederlandse gemeenten. Verder krijgen de provincies te maken met een forse bezuinigingsronde (Fryslân een bedrag tussen de 20 en 30 miljoen euro). Dit heeft er toe geleid dat er in 2009 geen besluit is genomen over hoe het nu verder moet gaan. De provincie Fryslân wil deze drie onderwerpen in de komende tijd in samenhang bekijken.

Het onderzoek naar het samengaan of het samenwerken van de zeven maatschappelijke organisaties heeft een onevenredig beslag gelegd op de tijd en middelen van de SFO. Het stichtingsbestuur heeft veel vrijwilligersuren en middelen gestoken in overleg en raadpleging.

3. Uitgevoerde projecten in 2009

In het jaar 2009 heeft het bestuur van de SFO de volgende projecten uitgevoerd:

- a. Belastinginvullers
- b. Deskundigheidsbevordering
- c. Lokaal in de steigers 2008 - 2009
- d. Vrijwillige ouderenadviseur (VOA)
- e. Opfriscursus 'Veilig deelnemen aan het verkeer'
- f. Onderzoek 'Imago en achterban ouderen in Fryslân' (start 2009)
- g. Onderzoek 'Woningbouw senioren in Fryslân'
- h. Onderzoek 'Gezondheid onder ouderen' in samenwerking met het UMCG (start 2009)
- i. Shared space: Respect in plaats van regels (start 2009)

Het project 'Lokaal in de steigers' van 2008 werd in 2008 voorbereid met de FSU en Partoer CMO Fryslân en in het voorjaar van 2009 uitgevoerd.

Het onderzoek 'Imago en achterban ouderen' werd in 2009 opgestart en zal in 2010 worden afgerond.

Ook het onderzoek 'Gezondheid onder ouderen', dat in 2009 samen met het UMCG is opgestart, zal in de komende jaren nog doorlopen.

a. Belastinginvullers, hulp bieden bij de invulling van belastingaangiften

Alle ouderen in Fryslân waaronder ook die een klein pensioen genieten kunnen in dit project meedoen.

In Fryslân zijn jaarlijks een honderdtal belastingaangifte-invullers beschikbaar voor het adviseren en hulp bieden bij belastingaangiften door ouderen. Door middel van coördinatie, begeleiding en scholing van de belastinginvullers, kan aan ouderen die steun geboden worden die nodig is bij het invullen van de aangiften en kan het recht op teruggaaf worden gerealiseerd. Belastinginvullers hebben daarnaast tot taak om ouderen te ondersteunen bij eventuele aanvragen met het invullen van formulieren die betrekking hebben op de Wmo.

Jaarlijks vallen een aantal van de beschikbare belastinginvullers uit. Dit door hoge leeftijd, ziekte of door andere omstandigheden. Door de SFO worden jaarlijks nieuwe belastinginvullers gezocht. Belastingaangifte-invullers worden geschoold middels cursussen. Deze cursussen worden in nauwe samenwerking met de belastingdienst gegeven. In 2009 namen 94 belastingaangifte-invullers aan deze cursus deel. De SFO tracht ieder jaar een goede provinciale dekking te krijgen, zodat iedere oudere in Fryslân gebruik kan maken van deze services. Vragen met betrekking tot zorg- en huurtoeslagen vormen een problematiek die als extra in de opleiding van de belastinginvullers wordt aangeboden. In samenwerking met de vrijwillige ouderenadviseurs (VOA's) wordt door de SFO getracht ouderen in Fryslân actief te bezoeken, hun te adviseren en te ondersteunen.

In 2009 zijn een 20-tal nieuwe invullers voor de belastingaangiftes opgeleid. Met invulhulp worden afspraken gemaakt dat hij of zij minimaal een twintigtal aanvragen om hulp bij het invullen van belastingaangiften behandelt. In 2009 hebben meer dan honderd belastinginvullers in totaal meer dan 7600 ouderen in Fryslân geadviseerd en in veel gevallen hulp geboden bij het invullen van belastingformulieren, of advies gegeven op het gebied van de Wmo. Het project zal in 2010 onveranderd worden voortgezet. Zolang als dit nodig is wil de SFO deze vrijwillige dienstverlening voortzetten.

b. Deskundigheidsbevordering

Op 9 oktober werd een cursus voor nieuwe bestuursleden van de afdelingen gehouden en op 20 november voor de secretarissen. De cursussen werden geleid door Gerrit van der Sar. De belangstelling voor beide cursussen was groot.

Het stimuleren van en het aanbieden van hulp aan ouderen bij het gebruik van een groot aantal provinciale- en gemeentelijke regelingen

c. Lokaal in de steigers

Ouderen dienen zich bewust te zijn van hun rechten en plichten in een sterk veranderende samenleving. De SFO is als maatschappelijke organisatie mede verantwoordelijk voor het wel en wee van de Friese ouderen. Het is daarom dat het project 'Lokaal in de steigers' al een aantal jaren op de agenda van de SFO staat. De SFO wil op de schaal van de provincie Fryslân kaders vormen in de regio die dienstbaar zijn ten behoeve van de ouderen. Met name op het gebied van zorg en welzijn treden jaarlijks veranderingen op. De rijksoverheid stoot taken af en delegeert deze naar gemeenten.

Het is niet alleen de overheid, maar ook de particuliere instanties en organisaties veranderen sterk in de uitvoering van hun taken. Het project 'Lokaal in de steigers' heeft tot doel om de kennis en vaardigheden bij de Friese ouderen te verbeteren en hun wegwijs te maken in allerlei organisaties, waarop in bepaalde gevallen een beroep om ondersteuning kan worden gedaan.

In 2008 werd het voor dat jaar op het programma staande project 'Lokaal in de steigers' voorbereid met de medewerkers van Partoer CMO Fryslân, de directie van het Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden (FSU) en met de leiding van het Friese Wmo. Het project werd door tijdnood gerealiseerd in het voorjaar van 2009. In het totaal werden vier cursussen gegeven, te weten op 24 februari 2009 te Franeker, op 5 maart te Oudwoude, op 10 maart te Donkerbroek en op 18 maart te Heerenveen. De inleiders op deze vier dagen waren Oebele Herder van de sociale dienst van de gemeente Leeuwarden, de heer Nanne de Jong van de FSU en de heer Marius Hendriks van Partoer CMO Fryslân.

De Wmo, de persoonsgebonden budgetten en het armoedebeleid in de provincie Fryslân en de Friese gemeenten stond in alle cursusdagen centraal. Cursusstof was de toegankelijkheid van de regelingen voor ouderen. Aan de cursisten werd een handreiking geboden en werden adviezen gegeven voor het bieden van hulp in eigen omgeving. Aan de bijeenkomst te Franeker namen 16 cursisten deel. Aan die in Oudwoude ook 16. Donkerbroek telde 17 deelnemers en Heerenveen 27. Totaal 76 deelnemers.

In de maanden november en december werd het project 'Lokaal in de steigers 2009' uitgevoerd. Er werden een tweetal cursussen gehouden, te weten één in Heerenveen en één in Burgum. Beide bijeenkomsten werden goed bezocht (28 deelnemers) door kaderleden uit de drie ouderenbonden vanuit de provinciale afdelingen. Het thema in deze twee bijeenkomsten was: 'Het lobbyinstrument'. Het bood handvatten om effectief en succesvol te opereren in overlegsituaties. Vanuit de theorie van het lobbyproces, verkenning van het krachtenveld, werd uitgelegd op welke wijze men als partij betrokken wordt bij de inspraak en belangenbehartiging.

Aan de cursisten werd informatie verschaft en handreiking gedaan om op een adequate wijze de belangen te behartigen van ouderen. Ook in 2010 zal het project 'Lokaal in de steigers' worden voortgezet.

De SFO wil middels de cursussen 'Lokaal in de steigers' een bijdrage leveren aan het bewustwordingsproces van de Friese ouderen ten behoeve van de rechten en plichten die deze ouderen in de Friese samenleving hebben.

d. Vrijwillige Ouderen Adviseur (VOA)

In 2009 zijn door de SFO een aantal cursussen georganiseerd voor vrijwillige ouderenadviseurs waaraan leden van de drie ouderenbonden uit Fryslân konden deelnemen. Aan de deelnemers wordt middels de cursussen informatie verstrekt over de sociale wetgeving op het gemeentelijk vlak en worden de cursisten handvatten aangeboden om in samenwerking met en in het verlengde van de gemeentelijk ouderenadviseurs, ouderen van advies te dienen en hun wegwijs te maken met betrekking tot die sociale wetgeving in de Friese gemeenten. In 2009 werden de cursusleiders professioneel geschoold voor hun taak. Voor de cursussen bestond ook in 2009 weer brede belangstelling.

Ouderen op een veilige wijze laten deelnemen aan de samenleving

e. Verkeerseducatie, opfriscursus Veilig deelnemen aan het verkeer

Het doel van het project is om door middel van een gerichte bijscholing de verkeersveiligheid van oudere deelnemers te vergroten door middel van een zogenaamd bijspijkerkursus 'verkeerswetgeving' en de ouderen te wijzen op de invloed van geneesmiddelen bij deelname aan het verkeer.

In 2009 werden op een aantal plaatsen in Fryslân cursussen gegeven aan ouderen die ten doel hadden de verkeersveiligheid te bevorderen en ouderen bewust te maken van de invloed van medicijnen op het verkeersgedrag.

De cursussen werden door de Stichting Bevordering Verkeerseducatie (SBV) gegeven en deels gesubsidieerd door de gemeenten waarin de cursussen werden gehouden. De cursussen werden gehouden over meerdere dagdelen en aan het eind van de cursus werd aan de deelnemers, die de cursus met goed gevolg hadden doorlopen, een certificaat uitgereikt.

In 2009 werden door de drie ouderenbonden de ANBO, de PCBO en de KBO financiële middelen beschikbaar gesteld voor de leden van deze bonden die deelnamen aan de verkeerscursus. Aan degenen die een certificaat behaalden werd als tegemoetkoming in de kosten een bedrag van €10,- uitbetaald. Het bedrag van €10,- was bedoeld als een stimulans om deel te nemen aan de cursussen.

In 2010 wil de SFO een stimuleringsbijdrage in het vooruitzicht stellen voor alle ouderen in Fryslân, ongeacht of ze wel of niet lid zijn van een ouderenbond. Om dit doel te bereiken is voor 2010 een subsidie aangevraagd en verkregen van de provincie Fryslân.

f. Onderzoek Imago en achterban onder ouderen in Fryslân

In 2009 is het onderzoek Imago en achterban onder ouderen in Fryslân opgestart in een samenwerking van de SFO met de drie ouderenbonden ANBO, PCOB en KBO en Partoer CMO Fryslân. In december 2009 werd een klankbordgroep samengesteld waarin zitting namen dhr. T. Swart, voorzitter van de SFO, dhr. J.F. Kloosterman voorzitter van de ANBO en als vertegenwoordigers van de drie ouderenbonden mw. J. Dijkema-Reinders namens de PCOB, mw. A. van Kesteren namens de KBO en dhr. J. de Vries namens de ANBO.

Organisaties willen regelmatig weten wat hun achterban bezighoudt, welke wensen ze hebben en hoe ze ondersteuning door hun organisatie ervaren. De organisaties van de ouderenbonden putten hun informatie uit de achterban, de leden. Ouderenbonden willen graag namens alle ouderen opereren.

Onduidelijk is wat het beeld is dat bij ouderen leeft over de bonden en waarom men wel of geen lid is. De vraag die de SFO stelt is: "Wat willen de Friese ouderen, wat zijn hun wensen met betrekking tot de belangenbehartiging door de ouderenbonden". Die vragen wil de SFO beantwoord zien en daarbij een doelstelling hanteren.

De doelstelling van het onderzoek is vierledig:

- Het inzichtelijk maken van de ouderenbonden onder leden en niet leden.
- Inzichtelijk maken welke oudere lid is van een ouderenbond en de redenen waarom ouderen wel/of geen lid zijn van een ouderenbond.
- Aanknopingspunten vinden voor ledenwerving en ledenbinding in de toekomst.
- Het aantonen van de noodzaak en het belang om leden van ouderenbonden te monitoren om vooruit te kijken naar de toekomst.

In december 2009 is Partoer CMO Fryslân begonnen met het onderzoek door het houden van diepte-interviews onder leden van de drie ouderenbonden, ANBO, PCOB en KBO en onder niet leden.

In 2010 zal het onderzoek worden vervolgd met een omvangrijk schriftelijk onderzoek onder 900 leden van de drie bonden en 300 niet leden. In oktober 2010 zal het onderzoek naar verwachting afgerond zijn.

g. Onderzoek 'Woningbouw senioren in Fryslân'

In 2009 is een programma opgezet voor de informatie over de toekomstige wensen van ouderen met betrekking tot de woningbouw in Fryslân. De informatie strekt zich uit over het terrein van de woningbouw voor ouderen in de koopsector en in de huursector. Het project is in 2009 opgezet en geïnitieerd en wordt afgesloten in het voorjaar van 2010. Na een evaluatie van het project in 2010 zal het breed worden opgezet in het jaar 2011, waarbij alle afdelingen van de drie ouderenbonden in Fryslân breed zullen worden betrokken. De doelstelling is invloed uit te oefenen met betrekking tot de wensen bij bouw en inrichting van de ouderenwoningen in de Friese gemeenten.

h. Onderzoek Gezondheid ouderen in samenwerking met het UMCG

Het bestuurlijk netwerk Ouderenzorg Regio Noord vormt een samenwerkingsverband van organisaties in de regio. Doel van het netwerk is het structureel versterken en verankeren van een integraal zorg- en ondersteuningsaanbod op maat. Dit moet leiden tot een betere zelfredzaamheid, meer functiebehoud, minder zorggebruik en minder zorg/behandelbelasting bij ouderen en het verhogen van de kwaliteit van de ouderen.

Van dit netwerk, met de wat moeilijk omschreven doelstelling, die hier ook niet volledig wordt weergegeven, maakt de SFO deel uit. In 2009 is dat netwerk gestart met een onderzoek naar het beter en eerder signaleren van zorgvragen en gezondheidsrisico's bij ouderen. In dit zogenaamde transitieproject wordt door middel van vragenlijsten geïnformeerd naar de algemene situatie, lichamelijke en geestelijke gezondheid, omgaan met gezondheid en ziekte, relaties, gebruik van gezondheidszorg en welbevinden. Totaal zullen in de noordelijke provincies, 2000 mensen, drie jaar achtereenvolgende vragenformulieren invullen. Elk jaar dezelfde vragen.

Op de voorgestelde wijze kan men de ontwikkelingen en veranderingen gedurende drie jaar volgen en daar vervolgens beleid op maken. De aan het netwerk deelnemende organisaties, waaronder de SFO, zijn gevraagd om mee te doen aan het onderzoek. Vanwege het grote belang heeft het bestuur van de SFO besloten om mee te doen aan het onderzoek. Vijftig mensen allemaal ouder dan 65 jaar uit het ledenbestand van de drie ouderenorganisaties ANBO (25), PCBO (15) en KBO (10) zijn hiervoor benaderd. De vragenlijsten zullen door geschoolde kaderleden van de SFO verzorgd worden. De kosten die hier aan verbonden zijn worden door de initiatiefnemer aan de SFO vergoed.

Qua organisatie en opzet is dit in het verslagjaar 2009 geregeld. De daadwerkelijke uitvoering wordt in de jaren 2010, 2011 en 2012 geregeld. Naast ouderenorganisaties participeren o.a. welzijnsorganisaties, huisartsenpraktijken, gezondheidscentra, thuiszorginstellingen, verzorgingshuizen en verpleeghuizen in dit onderzoek. Met de resultaten van het onderzoek hopen en verwachten wij dat er een belangrijke bijdrage geleverd kan worden aan de kwaliteit en vitaliteit van de ouderen.

i. Shared space: Respect in plaats van regels

De Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) startte medio 2009 in samenwerking met een aantal organisaties het project Shared Space. Shared Space (gedeelde ruimte) staat voor het inrichten van de publieke ruimte met geen of zo min mogelijk gebruik maken van verkeersborden en verkeersaanduidingen. Dus oog, oor en respect voor elkaar, zonder dat het gedrag in de open ruimte afgedwongen wordt door verkeersregels.

Er zijn binnen dit project drie deelprojecten:

1. Waar ligt de grens? (verkeersveiligheid)
2. De regulering en rechtshandhaving (aansprakelijkheid)
3. De straat aan het publiek (leefbaarheid en sociale veiligheid).

De SFO is betrokken bij het eerste deelproject. In het onderzoek van de NHL gaan een aantal studenten na waar de grenzen liggen aan de toepassingsmogelijkheden van shared space op basis van aspecten, intensiteit, capaciteit, verkeersrelaties, gebruiksvriendelijkheid voor zwakkere groepen en omgevingscontext. Zij gaan op zoek naar de kritische faal- en succesfactoren via shared space-locaties. Voor de SFO staan er in dit onderzoek twee vragen centraal:

1. Hoe kan de zwakkere verkeersdeelnemer zich redden zonder verkeersregels en duidelijke wegindeling.
2. Ontstaat er vermijdingsgedrag als gevolg van het gevoel van onveiligheid.

Het project is in september 2009 gestart en zal 2 jaar duren. Vanuit de SFO neemt de heer Swart deel aan de klankbordwerkgroep van het eerste deelproject.

Slotopmerkingen

De aanstelling van een onafhankelijke voorzitter blijkt in de praktijk een goede keuze te zijn geweest. De uitvoering van de projecten en het ontwikkelen van het beleid binnen de SFO vinden op een meer stabiele wijze plaats. Binnen het bestuur is de onafhankelijke voorzitter een stabiele waarde die ook naar buiten toe de SFO een gezicht geeft.

Bureaucratie en de daarmee verband houdende rompslomp belemmert in toenemende mate het ontwikkelen van nieuwe beleid binnen de SFO. Landelijke, provinciale en gemeentelijke ontwikkelingen van het beleid met betrekking tot de ouderen in de maatschappij, brengen met zich mee dat er onzekerheid is ontstaan over een goede voortzetting van het beleid en de uitvoering daarvan op provinciaal niveau. De uitwerking van bijvoorbeeld het rapport Ladders brengt veel onzekerheid met zich mee. Aan de ene kant wordt gepleit voor een stabiel meerjarenbeleid en aan de andere kant ontstaat er steeds mee onzekerheid over het meerjarenbeleid van de provincie Fryslân met betrekking tot de Friese ouderen.

Bij de SFO binnenkomende geluiden uit de achterban van de drie ouderenbonden maken duidelijk dat in veel Friese gemeenten in toenemende mate een beroep wordt gedaan op geschoolde ouderen voor ondersteuning of informatie over allerlei gemeentelijke regelingen, met name die van de Wmo. Ook in de komende jaren wil de SFO veel energie blijven steken in de deskundigheidsbevordering van ouderen die zich willen inzetten in de samenleving door hulp en ondersteuning te bieden aan de Friese ouderen over provinciale en vooral gemeentelijke wet- en regelgeving. Een doel daarbij is om ouderen mondiger te maken en ze deel te laten nemen aan de samenleving.

In toenemende mate maken overheids- en maatschappelijke instanties gebruik van internet om met ouderen te communiceren over allerlei maatschappelijke taken en zaken. In de praktijk blijkt dat meer dan 70% van de ouderen boven de 70 jaar geen gebruik kan maken van dit communicatiemiddel en vaak onbekend blijken te zijn van rechten waarvan zij gebruik kunnen maken om hun levensomstandigheden te veraangename en te vergemakkelijken.

In Nederland beschikken meer dan een half miljoen mensen, waarvan het merendeel ouderen, niet over een identificatiebewijs. Vooral de ouderen raken door het ontberen van een identificatiebewijs de binding met de samenleving kwijt en lopen grote kans op vereenzaming en uitsluiting van de maatschappij. Zo bleken bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen veel ouderen niet te kunnen deelnemen aan de stemming omdat ze niet in het bezit waren van een legitimatiebewijs. Binnen de bonden en de SFO zal in de komende jaren een discussie moeten worden gevoerd hoe ouderen zonder internetaansluiting en/of legitimatiebewijs kunnen worden betrokken bij de Friese samenleving. De steeds verdergaande bureaucratisering leidt er toe dat steeds meer ouderen afhaken en de voor hun groep bestemde informatie niet meer ontvangen. Die bureaucratisering leidt tot vereenzaming en het niet meer deelnemen aan het sociale netwerk.

Steeds ingewikkeldere wet- en regelgeving van overheden en maatschappelijke instellingen vragen ook meer professionaliteit van de leden van het bestuur van de SFO. Ook op dit punt zal de SFO zich in de komende jaren moeten bezinnen.

J.F. Kloosterman

7. Financieel jaarverslag 2009

JAARREKENING 2009

STICHTING FRIESE OUDERENBONDEN

*maart 2010
Leeuwarden*

Balans SFO

	<u>1-1- 2009</u>	<u>31-12- 2009</u>		<u>1-1- 2009</u>	<u>31-12- 2009</u>
<u>Liquide middelen</u>				<u>Eigen vermogen</u>	
<i>Bank</i>	13.607	2.321		<i>Kapitaal</i>	12.083 14.653
<i>Bank ; spaarrekening</i>	8.297	14.122			
 <u>vorderingen</u>				<u>Kortlopende schulden</u>	
<i>Rente spaarrekening</i>	130	207		<i>Nog te betalen:</i>	
<i>Partoer creditnota</i>	832			<i>Partoer</i>	1.214
				<i>Cursus</i>	234
				<i>Lokaal in de steigers Partoer ivm organisatie cursussen</i>	365
				<i>Dubbel ontv.reisk. tbv Manifestatie</i>	626 96
				<i>de Vos</i>	14
				<i>P.c. gebruik bestuursleden</i>	900
				<i>Retour Provincie</i>	9.147
				<i>Diversen</i>	32
				<i>Afwikkelingskosten Zilveren Kracht</i>	152
	€ 22.866	€ 16.650		€ 22.866	€ 16.650

Exploitatieoverzicht 2009

<u>Inkomsten</u>	-	<u>Uitgaven</u>	
-			
Subsidie Provincie Fryslân	23.000	<u>t.b.v. gesubs. projecten:</u>	
Rente	220	Belastingen	6.864
Wonen	750	Vrijwillige Ouderen Adviseur	6.486
Toegek. Rijkssubs. gez. Ouderenbonden	5.695	Onderzoek	6.050
Rest rek.		Lokaal in de steigers	2.938
Zilv. Kracht	43	Deskundigheidsbevordering	4.813
		Totaal gesubs. Projecten	27.151
		Totale kosten	27.151
		Naar kapitaal	2.557
	€ 29.708		€ 29.708

8. Projecten 2011

- a. Belastinginvullers
- b. Lokaal in de steigers
- c. Vrijwillige Ouderenadviseur
- d. Verkeerseducatie
- e. Woon / en deskundigheidsbevordering
- f. Bestuurskosten SFO